

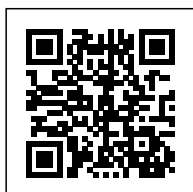

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

9. volební období

171/0

Vládní návrh zákona o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Zástupce předkladatele: min. práce a soc. věcí
Doručeno poslancům: 9. března 2022 v 17:52

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2022

o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon upravuje opatření v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení¹⁾, která se vztahují na cizince, kterému byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace²⁾ v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen „cizinec s dočasnou ochranou“).

ČÁST DRUHÁ ZVLÁŠTNÍ PRAVIDLO V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI

§ 2

Cizinec s dočasnou ochranou se pro účely zákona o zaměstnanosti považuje za cizince s povoleným trvalým pobytem podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

ČÁST TŘETÍ

¹⁾ Čl. 12 a 13 Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

²⁾ Zákon č. .../2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

ZVLÁŠTNÍ PRAVIDLA V OBLASTI PRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

§ 3

(1) Poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině může poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině též rodiči dítěte, které je cizincem s dočasnou ochranou, a to i pokud není zaměstnavatelem rodiče tohoto dítěte.

(2) Splnění podmínky podle § 20a odst. 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině pro vznik nároku na příspěvek na provoz dětské skupiny, spočívající v obsazení kapacitního místa dítětem, jehož rodič, který uzavírá smlouvu o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, je zaměstnán, studuje v denní formě studia, je evidován jako uchazeč o zaměstnání nebo je osobou samostatně výdělečně činnou, která má povinnost platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, se nevyžaduje, je-li rodičem dítěte, které je cizincem s dočasnou ochranou; § 11 odst. 1 písm. i) zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině se nepoužije.

(3) Není-li dítě, které je cizincem s dočasnou ochranou, v péči rodičů nebo jiné osoby, které bylo rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, považuje se za rodiče pro účely zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině též osoba, které bylo toto dítě jeho rodičem svěřeno do péče; nemá-li tato osoba o této skutečnosti písemný doklad podepsaný rodičem dítěte, dokládá tuto skutečnost písemným čestným prohlášením.

(4) Cizinec s dočasnou ochranou může vykonávat činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě podle § 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, za podmínky, že je zletilou a svéprávnou osobou, má pedagogické, sociální nebo zdravotní vzdělání anebo má střední vzdělání s maturitní zkouškou, získal-li praxi v oblasti péče o dítě ve věku od 6 měsíců do zahájení povinné školní docházky v délce minimálně 5 let, je-li bezúhonnou osobou podle § 5a odst. 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě podle § 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, vykonává jen v přítomnosti pečující osoby. Vzdělání, dosaženou praxi a bezúhonnost podle věty první cizinec s dočasnou ochranou dokládá čestným prohlášením.

(5) Vykonává-li cizinec s dočasnou ochranou podle odstavce 4 činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě podle § 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, považuje se pro účely splnění podmínky podle § 7 odst. 6 písm. b) a c) zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině za pečující osobu.

§ 4

Listinu, kterou je možné použít na území České republiky bez dalšího ověření v souladu se Smlouvou mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, je možné nahradit čestným prohlášením osoby, která je povinna tuto listinu předložit za účelem přijetí nezbytných opatření na ochranu nezletilého dítěte, které je cizincem s dočasnou ochranou, ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

§ 5

(1) Cizinci s dočasnou ochranou, který splňuje podmínky pro poskytování sociálních služeb stanovené zákonem o sociálních službách, se poskytují sociální služby.

(2) Cizinec s dočasnou ochranou může za účelem výkonu činnosti podle § 116 odst. 1 zákona o sociálních službách doložit bezúhonnost a dosažené vzdělání obdobné základnímu vzdělání podle školského zákona čestným prohlášením.

Humanitární dávka

§ 6

(1) Cizinci s dočasnou ochranou, který se zdržuje na území České republiky, se za kalendářní měsíc, v němž mu byla udělena dočasná ochrana, vyplátí humanitární dávka (dále jen „dávka“) ve výši 5 000 Kč.

(2) Jsou-li příjmové, sociální a majetkové poměry cizince s dočasnou ochranou takové, že mu neumožňují zajištění základních životních potřeb, lze mu na základě jeho žádosti poskytnout dávku ve výši 5 000 Kč měsíčně opakovaně, a to po dobu pěti kalendářních měsíců bezprostředně následujících po kalendářním měsíci, v němž mu byla udělena dočasná ochrana. Žádost o dávku musí obsahovat identifikační údaje žadatele, místo jeho pobytu na území České republiky a musí být předloženy doklady prokazující, že žadatel je cizincem s dočasnou ochranou. Příjmové, sociální a majetkové poměry na území České republiky žadatel uvede do žádosti a doloží je všemi dostupnými doklady nebo formou čestného prohlášení.

(3) Dávku vyplácí Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu. Za nezletilého cizince jedná jeho zákonný zástupce, nemá-li nezletilý cizinec na území České republiky zákonného zástupce, jedná za něj osoba blízká nebo jiná osoba, která o něj pečuje. Dávka se vyplácí v hotovosti nebo převodem na platební účet v bance, pobočce zahraniční banky nebo spořitelním a úvěrním družstvem v České republice určený žadatelem. Dávka se nevyplácí do ciziny.

(4) V řízení o dávce se správní řád nepoužije.

§ 7

Byla-li přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona oprávněné osobě vyplacena dávka mimořádné okamžité pomoci podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, nepřihlíží se k této skutečnosti ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

**ČÁST ČTVRTÁ
ÚČINNOST**

§ 8

- (1) Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.
- (2) Tento zákon pozbývá platnosti uplynutím dne 31. března 2023.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. OBECNÁ ČÁST

Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

V souvislosti s ozbrojeným konfliktem, který se od 24. února 2022 odehrává na území Ukrajiny v důsledku invaze vojsk Ruské federace, čelí Česká republika významné migrační vlně.

Pro účely hromadného přílivu vysídlených osob, mj. v reakci na zkušenosti z konfliktu v Jugoslávii, byla v rámci Evropské unie přijata směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Tato směrnice byla do českého právního řádu transponována zákonem č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o dočasné ochraně“), který upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území České republiky za účelem poskytnutí dočasné ochrany.

Dočasná ochrana je výjimečným institutem, jehož primárním smyslem je umožnit vypořádat se s důsledky hromadného přílivu vysídlených osob ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do země svého původu, zejména v případě, že by azylový systém nebyl schopen se s tímto přílivem vypořádat bez negativních dopadů na svou činnost.

V souvislosti s ozbrojeným konfliktem, který se od 24. února 2022 odehrává na území Ukrajiny v důsledku invaze vojsk Ruské federace, byla dočasná ochrana vyhlášena rozhodnutím Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen „rozhodnutí Rady (EU) o vyhlášení dočasné ochrany“).

Trh práce

Zákon o dočasné ochraně přiznává volný vstup na trh práce pouze cizincům požívajícím dočasnou ochranu. Toto ustanovení se však nevztahuje na držitele víz za účelem strpění z Ukrajiny, které jim bylo vydáno Ministerstvem vnitra v době do rozhodnutí Rady Evropské unie o spuštění institutu dočasné ochrany.

V oblasti zaměstnanosti se pro zaměstnávání cizinců uplatňuje právní úprava obsažená v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“). Podle zákona o zaměstnanosti může být cizinec přijat do zaměstnání a zaměstnáván, je-li držitelem platné zaměstnanecké karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modré karty, pokud tento zákon nestanoví jinak. Cizinec může být dále přijat do zaměstnání a zaměstnáván, má-li platné povolení k zaměstnání vydané krajskou pobočkou Úřadu práce České republiky a platné oprávnění k pobytu na území České republiky. Ustanovení § 98 zákona o zaměstnanosti pak uvádí případy, kdy se povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta k zaměstnání cizince nevyžaduje. Jednou z těchto situací je, pokud má cizinec na území České

republiky trvalý pobyt.

Dále pro oblast zaměstnanosti platí, že určité služby zaměstnanosti může využít pouze cizinec, který má na území České republiky bydliště definované zákonem o zaměstnanosti. Podle zákona o zaměstnanosti se bydlištěm u cizince, který není občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana České republiky, rozumí adresa místa trvalého pobytu na území České republiky.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Zákon č. 247/2014 Sb., poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o dětské skupině“) upravuje podmínky, za nichž je možné umístit dítě rodiče do dětské skupiny, primárně rodiče – zaměstnance, a umožnit tak sladit rodiči profesní a rodinný život. Péče v dětských skupinách je za zákonem stanovených podmínek poskytována dětem od 6 měsíců do zahájení povinné školní docházky. V současné době, ke dni 4. 3. 2022, je v České republice 1279 dětských skupin s platným oprávněním, s celkem 16 780 místy pro děti.

Současná právní úprava umožňuje poskytovateli, který je zaměstnavatelem podle § 3 odst. 1 zákona o dětské skupině, poskytovat službu péče o dítě pouze rodiči, který je jeho zaměstnancem. Jiným rodičům, pokud je poskytovatel zaměstnavatelem, právní úprava neumožňuje péči o jeho dítě poskytnout.

Stávající právní úprava obsahuje jednu z podmínek, kdy poskytovatel má nárok na příspěvek na provoz při obsazení kapacitního místa dítětem, a to prokázání vazby na trh práce daného rodiče. Jedná se o rodiče, uzavírajícího smlouvu o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, který musí být zaměstnán, studuje v denní formě studia, je evidován jako uchazeč o zaměstnání nebo je osobou samostatně výdělečně činnou, která má povinnost platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pokud není tato vazba na trh práce prokázána, poskytovatel nárok na příspěvek nemá.

Stávající právní úprava zákona o dětské skupině výrazně přispívá k naplňování rovných příležitostí žen a mužů, v souladu se schválenými strategiemi, jako je Koncepce rovnosti žen a mužů (2017) a Strategii rovnosti žen a mužů. Umožňuje za státem jasně stanovených garantovaných podmínek poskytovat služby péče o nejmenší děti a umožňuje rovněž různým poskytovatelům tuto službu poskytovat.

Opatření v oblasti sociálně právní ochrany dětí jsou nastavena podle standardních podmínek, které však nejsou schopny plně reagovat na stávající situaci, kdy Česká republika čelí významné migrační vlně, zejména příchodu velkého množství žen a dětí. Ne vždy jsou tyto ženy biologickými rodiči daných dětí, ale mohou to být jejich vzdálenější příbuzné a osoby blízké. Stávající právní úprava však nereaguje na současnou situaci, kdy probíhá ozbrojený konflikt na území Ukrajiny, v jehož důsledku se dané osoby vydávají na cestu v rychlosti a bez možnosti obsáhnout všechny potřebné právní dokumenty a bez možnosti si je vyžádat. Proto je žádoucí stanovit možnosti prokázání potřebných skutečností podle reálných možností daných osob.

Stávající právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Sociální služby

Osobám, které potřebují pomoc či podporu v situaci, kterou se jim nedaří řešit vlastními silami nebo za pomoci rodiny či blízkých, tj. osobám nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci, které vyžadují pomoc či péči jiné osoby, se v České republice pomoc a podpora zajišťuje mj. i prostřednictvím poskytování sociálních služeb.

Právní úpravu poskytování sociálních služeb obsahuje v České republice především zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), a dále vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tyto předpisy stanoví, pro jaké situace jsou uvedené služby určeny, a jakým osobám, za jakých podmínek a v jaké kvalitě jsou poskytovány.

Stávající právní úprava není dimenzována ani na zaměstnávání osob příchozích na pozicích pracovníků v sociálních službách, neboť předpokládá, že uchazeči o výkon tohoto povolání jsou schopni prokázat bezúhonnost a dosažené vzdělání. Útěk před válkou však může znamenat, že uchazeči nebudou objektivně schopni svou bezúhonnost a své vzdělání doložit, navzdory tomu, že splňují podmínku bezúhonnosti a dosáhli alespoň základního vzdělání potřebného pro výkon tohoto povolání.

Stávající právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Sociální zabezpečení

Zákon o dočasné ochraně, upravující vedle problematiky udělení dočasné ochrany rovněž zabezpečení dotčených osob, předpokládá, že osoby požívající dočasné ochrany budou soustředěny a zabezpečeny v humanitárním středisku (resp. zabezpečeny Ministerstvem vnitra); přitom stanoví, že osoby požívající dočasné ochrany, které jsou hlášeny k pobytu mimo humanitární středisko, si hradí náklady spojené s pobytem na území ČR z vlastních prostředků.

Na žádost osoby požívající dočasné ochrany Ministerstvo vnitra posoudí, zda její osobní a majetkové poměry, popř. osobní a majetkové poměry jejích rodinných příslušníků jsou takové, že jí lze poskytnout finanční příspěvek (§ 31 zákona č. 221/2003 Sb.). Příspěvek se odvíjí od násobků částek životního minima a počtu společně posuzovaných osob. Žádost o finanční příspěvek se podává Ministerstvu vnitra v humanitárním středisku. V souladu s § 42 zákona o dočasné ochraně má cizinec ubytovaný v humanitárním středisku právo na bezplatné ubytování, stravu a jiné služby poskytované humanitárním střediskem a kapesné (není-li mu vyplácen příspěvek podle § 43 zákona o dočasné ochraně – s ohledem na možnosti humanitárního střediska lze ubytovanému cizinci na místo stravovacích služeb poskytnout finanční příspěvek ve výši odpovídající částce životního minima žadatele a společně s ním posuzovaných osob).

Evropská sociální charta umožňuje za určitých podmínek vstup osob ze smluvních států do dávkových systémů, zejména do systému pomoci v hmotné nouzi. S ohledem na velikost migrační vlny, na pravidla správního řízení i absorpční kapacity Úřadu práce České republiky hrozí, že dávky by nebylo možné administrovat – osoby by získaly pomoc v neadekvátním čase s ohledem na potřebu jejich zabezpečení. Současně by byla ohrožena „běžná“ agenda Úřadu práce České republiky.

Stávající právní úprava nemá žádné dopady na rovnost mužů a žen a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Stávající právní úprava na současnou situaci, kdy probíhá ozbrojený konflikt na území Ukrajiny, v jehož důsledku se dala do pohybu migrační vlna nebývalého rozsahu, není dimenzována. Proto je třeba stanovit zvláštní pravidla v řadě oblastí českého právního řádu, aby bylo možné dotčeným osobám zajistit jejich základní životní potřeby.

Na úrovni Ministerstva vnitra jsou připravována zvláštní opatření spojená s legalizací pobytu osob přicházejících na území České republiky v důsledku probíhajícího ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Jedná se o speciální právní úpravu k zákonu o dočasné ochraně cizinců s tím, že některá ustanovení jsou z aplikace vyloučena a některá ustanovení se upravují odchylně. Explicitně mají být vyloučeny z použití mj. i § 31 a § 40 až 44 zákona o dočasné ochraně, tj. ustanovení, která upravují základní materiální podmínky vysídlených osob (zajištění stravy, ubytování, finančního příspěvku).

Potřeba přijetí této zvláštní úpravy je odůvodňována velikostí migrační vlny a skutečností, že stávající azylový a migrační systém není při svých současných kapacitách schopen očekávanou migrační vlnu se zachováním běžných postupů zvládnout.

Navrhovaná opatření v sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti se rovněž snaží reagovat na způsob, jakým byla řešena legalizace pobytu osob přicházejících na území České republiky v důsledku konfliktu na Ukrajině od 24. února 2022, ze strany Ministerstva vnitra před přijetím rozhodnutí Rady (EU) o vyhlášení dočasné ochrany. Ministerstvo vnitra od vypuknutí konfliktu na Ukrajině, tj. od 24. února 2022, do doby rozhodnutí Rady (EU) o vyhlášení dočasné ochrany vydávalo osobám přicházejícím před válkou na Ukrajině vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území České republiky podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „speciální vízum za účelem strpění“).

Trh práce

Zákon o dočasné ochraně sice již nyní přiznává jejím držitelům volný vstup na trh práce, nicméně je nutné rovněž vyřešit právní postavení držitelů speciálních víz za účelem strpění.

Navrhovanou právní úpravou se přiznávají stejná práva a povinnosti pro účely zaměstnanosti, jakými disponují cizinci s povoleným trvalým pobytem podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Jedná se především o tzv. volný vstup na trh práce podle ustanovení § 98 zákona o zaměstnanosti, na jehož základě může být cizinec přijat do zaměstnání a zaměstnáván, aniž by mu byla vydána zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance, modrá karta nebo povolení k zaměstnání. Držitelé speciálního víza za účelem strpění tak budou moci za účelem zajištění vlastní obživy vstupovat do základních pracovněprávních vztahů bez nutnosti žádat o příslušné veřejnoprávní povolení.

Na základě výše uvedené fikce budou moci tyto osoby také využít širšího portfolia služeb zaměstnanosti za účelem zvýšení možnosti jejich uplatnění na trhu práce; budou se tedy moci stát zájemci o zaměstnání, popřípadě také uchazeči o zaměstnání, čímž mohou být v případě potřeby podpořeni i v rámci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, jakými jsou např. rekvalifikace, některé z příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti a také poradenství. Tato úprava umožní Úřadu práce České republiky aktivně napomáhat začleňování těchto osob na tuzemský trh práce.

Vytvoření tohoto právního základu je zcela žádoucí, protože umožní, aby se tito cizinci v co nejkratší době stali ekonomicky činnými. Rychlé zapojení těchto osob do pracovního procesu zcela nepochybně napomůže překlenout jejich situaci a stav, ve kterém se budou nacházet po vstupu na území České republiky.

V oblasti zaměstnanosti nemá navrhovaná právní úprava žádný dopad na rovnost žen a mužů a není ani v rozporu se zákazem diskriminace. Ačkoli lze předpokládat, že vzhledem k vyhlášené mobilizaci mužů – občanů Ukrajiny se bude jednat o situaci, že na český trh práce budou v rámci navrhované právní úpravy vstupovat zejména ženy, navrhovaná právní úprava nezakládá v oblasti zaměstnanosti žádná zvláštní ustanovení týkající se pohlaví, a tudíž za splnění stejných zákonných podmínek budou moci využít volný vstup na trh práce a služby v oblasti zaměstnanosti také muži.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovány jsou nezbytné úpravy v zákoně o dětské skupině, a to s cílem pomoci s adaptací a začleněním rodičů uprchlíků a jejich dětí a podpora potřeb těchto osob.

Je předpoklad, že přicházející uprchlíci budou na našem území pobývat spíše dočasně, nelze však opominout, že bude třeba jim pomoci se s danou situací vyrovnat a umožnit jim také například začlenit se na trh práce či využít služeb péče o předškolní (nejmenší) děti formou dětských skupin pro zajištění některých osobních záležitostí a také k adaptaci a podpoře jejich dětí. I když existuje předpoklad, že hlavním zařízením, které bude zajišťovat péči - vzdělávání dětí starších 3 let, budou mateřské školy.

Právní úprava bude mít pozitivní dopad na rovnost žen a mužů, neboť umožní rychlé zapojení do běžného života a podpoří možnost získání zaměstnání (i na částečný úvazek). Navrhovaná právní úprava nepovede k diskriminaci. Současně umožní zajistit kvalitní výchovné prostředí pro děti těchto rodičů.

Vzhledem k tomu, že dětské skupiny v současné době poskytují péči v rámci více jak 16 780 míst, je možné jim v případě volné kapacity přijetí dítěte do dětské skupiny umožnit. Současně poskytovatel má možnost, pokud mu to umožňují prostorové a hygienické podmínky, požádat o změnu kapacity v evidenci a počet míst si tak navýšit.

Navrhuje se tedy, aby poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině mohl poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině též rodiči dítěte, kterému byla udělena dočasná ochrana, a to i pokud není zaměstnavatelem tohoto rodiče. Navrhuje se tedy stanovit výjimka pro poskytovatele služby péče o dítě v dětské skupině, který je zaměstnavatelem, a to v tom smyslu, že může poskytovat i péči dítěti rodiče, který není jeho zaměstnancem.

Také se za účelem možnosti pomoci a podpory rodičům a jejich dětem v krizové situaci navrhuje umožnit přijetí do dětské skupiny bez prokázání vazby na trh práce při zachování nároku na příspěvek ze státního rozpočtu (jedná se o děti ve věku od 6 měsíců do zahájení povinné školní docházky).

Tato úprava je nezbytná především k zachování možnosti hradit péči o děti, kterou bude poskytovatel poskytovat, skrze příspěvek na provoz ze státního rozpočtu.

S ohledem na možnost zajistit péči o dítě v dětské skupině i osobě, která fakticky o dítě, kterému byla udělena dočasná ochrana, pečuje, je třeba výslovně zakotvit, že je považována z pohledu tohoto zákona za rodiče a na základě čeho tato osoba bude s poskytovatelem smluvní vztah uzavírat.

Není-li dítě, kterému byla udělena dočasná ochrana, v péči rodičů nebo jiné osoby, které bylo rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče nahrazující péči rodičů, považuje se za rodiče pro účely zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině též osoba, které bylo toto dítě rodiči svěřeno do péče. Nemá-li osoba, které bylo dítě jeho rodiči svěřeno do péče, o této skutečnosti písemný doklad podepsaný rodičem dítěte, dokládá tuto skutečnost písemným čestným prohlášením.

Vzhledem k potřebě integrace osob z Ukrajiny na trh práce a poptávce po službě péče o dítě ze strany ukrajinských rodičů je navrženo, aby cizinec s dočasnou ochranou mohl vykonávat péči o dítě v dětské skupině. Avšak za podmínky, že je zletilou a svéprávnou osobou, že má pedagogické, sociální nebo zdravotní vzdělání anebo má střední vzdělání s maturitní zkouškou, získal-li praxi v oblasti péče o dítě ve věku od 6 měsíců do zahájení povinné školní docházky v délce minimálně 5 let. Zároveň platí, že tato osoba vykonává péči o děti jen v přítomnosti pečující osoby dle zákona o dětské skupině, a to zejména za účelem zajištění komunikace jak s českými dětmi, tak s dětmi, které hovoří ukrajinským jazykem.

Dané opatření cílí zejména na podporu péče o děti z Ukrajiny v dětské skupině, které mohou mít ze začátku jazykovou bariéru, a proto je více jak vhodné umožnit poskytovatelům zaměstnán jako jejich podporu osoby z Ukrajiny s dočasnou ochranou, které poskytnou adekvátní jazykovou podporu.

Dále jsou navrhovány nezbytné úpravy i v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, a to s cílem umožnit zajištění základních potřeb dětí v oblasti dávek, jednání za dítě apod.

Navrhovaná právní úprava má pozitivní dopad na rovnost mužů a žen a není v rozporu se zákazem diskriminace.

Sociální služby

Pokud cizinci s legálním pobytem na území ČR, kteří v rámci ČR/EU spadají do okruhu osob v režimu dočasné ochrany (vízum za účelem strpění, popř. jiný status přiznávaný MV), požádají o poskytnutí sociální služby, a zároveň po věcné stránce splňují podmínky pro její poskytnutí (nacházejí se v nepříznivé sociální situaci, na kterou daná sociální služba reaguje), je jim v souladu s § 4 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách sociální služba poskytnuta. Tyto osoby spadají do okruhu osob uvedených v § 4 odst. 1 písm. i) téhož zákona, tj. jsou cizinci bez trvalého pobytu na území České republiky, kterým tento nárok zaručuje mezinárodní smlouva,

kteřá je součástí právního řádu ČR. Uvedené osoby tak jednoznačně spadají do okruhu oprávněných osob vymezeného tímto zákonem. Odkazovanou mezinárodní smlouvou je zde Evropská sociální charta, kterou ČR ratifikovala v roce 1999 (sdělení č. 14/2000 Sb. Ministerstva zahraničních věcí o Evropské sociální chartě).

Vzhledem k širšímu okruhu osob s dočasnou ochranou se navrhuje pevně zakotvit nárok těchto osob na sociální služby za podmínek, za jakých mají k sociálním službám přístup občané České republiky.

V souvislosti se zvyšováním kapacity sociálních služeb je třeba reagovat i na zvýšenou poptávku po odborném personálu. Je však třeba vzít v úvahu skutečnost, že řada uprchlíků nebude objektivně schopna doložit svou bezúhonnost a stupeň dosaženého vzdělání, ačkoli bezúhonní jsou a dosáhli alespoň základního vzdělání, a splňují tak nezbytné podmínky pro výkon povolání pracovníka v sociálních službách. Proto se navrhuje umožnit jim výkon povolání pracovníka v sociálních službách na základě čestného prohlášení o bezúhonnosti a o dosaženém stupni vzdělání.

Navrhovaná právní úprava nemá na rovnost mužů a žen žádné dopady a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Sociální zabezpečení

Stěžejním principem navrhované právní úpravy je stanovení zvláštních postupů navazujících na úpravu legalizace pobytu osob přicházejících na území České republiky v důsledku probíhajícího ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny.

Návrh mění zabezpečení osob s udělenou dočasnou ochranou. Jejich zabezpečení již nemá realizovat Ministerstvo vnitra prostřednictvím humanitárních středisek a finančních příspěvků vyplácených tímto ministerstvem podle zákona č. 221/2003 Sb.

Návrh reflektuje čl. 13 Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále jen Směrnice 2001/55/ES), který stanoví, že členské státy zajistí osobám požívajícím dočasné ochrany možnost přiměřeného ubytování, nebo v případě potřeby zajistí pokrytí prostředků k obstarání ubytování, a že osobám požívajícím dočasnou ochranu, které nemají dostatečné prostředky poskytnou nezbytnou pomoc v podobě sociálních dávek a prostředků na živobytí. Pro naplnění požadavků Směrnice 2001/55/ES se navrhuje nová forma pomoci, a to „humanitární dávka“. Tuto pomoc má administrovat Úřad práce České republiky.

Vzhledem k dynamice ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny a jeho dopadů na osoby hledající útočiště (dočasnou ochranu) v České republice se navrhuje nová formy pomoci poskytovaná maximálně zjednodušeným způsobem.

Humanitární dávka je určena osobám, které opustily území Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu, které se nacházejí na území ČR a které na něm získaly pobyt od 24. února 2022. Jde o osoby, které mohou mít různé pobytové statusy. Předpokládá se, že „první“ pomoc ve výši 5 000 Kč bude vyplacena „automaticky“. Další pomoc bude poskytnuta na žádost, pokud bude situace osoby zejména z hlediska příjmů a majetku i nadále neuspokojivá. Výše pomoci i

v tomto případě bude činit 5 000 Kč na osobu. Umožňuje se, aby tato pomoc byla poskytnuta i držitelům speciálních víz za účelem strpění, tj. osobám, které získaly oprávnění k pobytu v ČR po vypuknutí konfliktu, avšak před účinností tohoto zákona. Pokud byla před účinností tohoto zákona osobě poskytnuta mimořádná okamžitá pomoc ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi, tato skutečnost neovlivní poskytnutí humanitární dávky.

Navrhovaná právní úprava nemá na rovnost mužů a žen žádné dopady a není ani v rozporu se zákazem diskriminace.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Trh práce

V oblasti zaměstnanosti je navrhovaná právní úprava v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně též respektuje Listinu základních práv a svobod. V oblasti zaměstnanosti je navrhovaná právní úprava v souladu s Hlavou čtvrtou Listiny základních práv a svobod, která upravuje hospodářská, sociální a kulturní práva, přičemž relevantními jsou zejména čl. 26, 29 a 30 Listiny základních práv a svobod.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

Sociální služby

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

Sociální zabezpečení

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

Navrhovaná úprava respektuje čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý, kdo je v hmotné nouzi, právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, neboť upravuje specifickou pomoc nezbytnou pro zajištění základních životních podmínek.

Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Trh práce

V oblasti zaměstnanosti se navrhovaná právní úprava dotýká dvoustranné Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení z roku 2001, která se vztahuje také na oblast dávek v nezaměstnanosti. Podle této Smlouvy se v případě dávky v nezaměstnanosti

jedná o peněžitou dávku vyplácenou osobám, které jsou v souladu s právními předpisy České republiky považovány za uchazeče o zaměstnání. Smlouva se vztahuje na občany smluvních stran, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jedné nebo obou smluvních stran nebo jiné osoby, pokud odvozují svá práva z práv uvedených občanů obou smluvních stran.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s právními předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie ani obecnými právními zásadami práva Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Návrh právní úpravy v části týkající se opatření na ochranu nezletilých dětí ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí je v souladu s čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, podle kterého musí být při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte, jakož i s obdobným ustanovením čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.). Úprava akceptace čestných prohlášení o skutečnostech, které nelze doložit úředními listinami, pro účely poskytování sociálně-právní ochrany dětem pak bezprostředně navazuje na ustanovení čl. 18 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech (č. 123/2002 Sb.m.s.), které se týká uznávání platnosti úředních listin, ověřených podpisů a překladů listin na území druhé smluvní strany.

Sociální služby

Navrhovaná úprava je plně slučitelná s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami.

Navrhovaná úprava je slučitelná i s mezinárodními závazky České republiky, zejména respektuje Ženevskou úmluvu ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků, ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967.

Sociální zabezpečení

Navrhovaná právní úprava se týká především směrnice 2001/55/ES. Navržená úprava osobám požívajícím dočasné ochrany nepřiznává méně výhodné podmínky než ty, které jsou vyžadovány směrnicí. Navrhovaná úprava je tedy plně slučitelná s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami.

Navrhovaná úprava je slučitelná i s mezinárodními závazky České republiky, zejména respektuje Ženevskou úmluvu ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků, ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967.

Ve vztahu k Evropské sociální chartě (dále jen ESCh) se konstatuje, že v prvních měsících pobytu daných osob budou osoby zajištěny speciální dávkou – humanitární dávkou. Již implementace směrnice 2001/55/ES byla provedena vytvořením speciálního nároku (§ 31 zákona o dočasné ochraně), který byl poskytován Ministerstvem vnitra. V souvislosti se současnou situací a zejména s předpokládanými počty osob je nutné zvolit jinou formu zabezpečení a jeho administrace. Požadavky směrnice 2001/55/ES (čl. 13 „... poskytnutí nezbytné pomoci v podobě sociálních dávek a prostředků na živobytí, jakož i zdravotní péče.“) jsou humanitární dávkou i nadále naplněny, jádro změny je v kompetenční změně.

Pro „prvotní“ období se má za to, že ve světle ESCh (zejména jejího čl. 13) jsou přicházející osoby v režimu odst. 4, který ukládá ČR zajistit občanům Ukrajiny (jako členského státu ESCh), kteří se „nacházejí“ na českém území, přístup k nouzové sociální a zdravotní pomoci. Ve smyslu ESCh má poskytnutá pomoc dotčeným osobám umožnit zvládnout a zmírnit naléhavý stav potřeby (ubytování, potraviny, naléhavou péči a oblečení). Tento závazek je naplněn tím, že ČR poskytuje humanitární dávku. Po ukončení poskytování humanitární dávky mohou dotčené osoby v závislosti na délce pobytu na území ČR a splnění podmínky bydliště ve smyslu čl. 13 odst. 1 (resp. Přílohy k ESCh) vstoupit do systému pomoci v hmotné nouzi.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Trh práce

V souvislosti s navrhovanou právní úpravou se předpokládají finanční dopady na státní rozpočet spojené s aplikací postupů podle zákona o zaměstnanosti vůči zákonem vymezenému okruhu osob, ale to pouze za podmínky, že se stanou uchazeči nebo zájemci o zaměstnání. Jedná se o právo těchto osob požádat o zprostředkování zaměstnání. V takovémto případě budou na základě příslušné žádosti zařazeny do evidence uchazečů o zaměstnání nebo do evidence zájemců o zaměstnání.

Podpora v nezaměstnanosti

V případě zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání budou tyto osoby oprávněny požádat o podporu v nezaměstnanosti. Pokud splní zákonem o zaměstnanosti stanovené podmínky, bude jim podpora v nezaměstnanosti přiznána a poskytována po podpůrčí dobu. Podpůrčí doba činí u uchazeče o zaměstnání do 50 let věku 5 měsíců, nad 50 do 55 let věku 8 měsíců, nad 55 let věku 11 měsíců. Zároveň se při posouzení splnění podmínek pro vzniku nároku na podporu v nezaměstnanosti uplatní úprava obsažená ve Smlouvě mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení z roku 2001.

Podle uvedené Smlouvy, která upravuje postup pro přiznání nároku na dávky v nezaměstnanosti v Části III v člancích 26 až 28, se podle čl. 27 odst. 2 pro stanovení výše podpory v nezaměstnanosti berou v úvahu pouze výděly osoby z naposledy vykonávané činnosti na území smluvní strany, na jejímž území má osoba trvalý pobyt, a – pokud by takových nebylo nebo by nedosahovaly úrovně minimální mzdy - dávka se vyměří v souladu s právními předpisy této smluvní strany. V praxi to znamená, že by se v dané situaci použil průměrný výdělek osoby z naposledy vykonávané činnosti na území České republiky, a pokud takovýto není, podpora v nezaměstnanosti (dávka) se stanoví v souladu s právními předpisy České republiky jako smluvní strany. Lze důvodně předpokládat, že tyto osoby nebudou na území České republiky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání vykonávat zaměstnání, a proto podpora v nezaměstnanosti jim bude stanovena podle ustanovení § 51 zákona o zaměstnanosti za první 2 měsíce ve výši 0,15násobku, další 2 měsíce ve výši 0,12násobku a po zbývající podpůrčí dobu 0,11násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve

kterém byla podána žádost o tuto podporu. V roce 2022 se tedy jedná o částky za první 2 měsíce podpůrčí doby 5 528 Kč, za další 2 měsíce podpůrčí doby 4 446 Kč a po zbývající část podpůrčí doby 4 076 Kč.

Náklady na podporu v nezaměstnanosti:

Při vyčíslování níže uvedených nákladů je nutné vyjít ze skutečnosti, že i při uplatnění zákona o dočasné ochraně bez speciální úpravy v navrhované právní úpravě by byla velká část těchto nákladů vynaložena obdobným způsobem.

Pro vyčíslení nákladů na podporu v nezaměstnanosti je vycházeno z předpokladu, že míra nezaměstnanosti v České republice činí 3,5 %, přičemž je zřejmé, že toto číslo se v důsledku řešené situace může měnit; relevantní ukazatele však nejsou v současné době k dispozici.

Varianta I:

Počet osob 7 tis. (3,5 % z 200 tis. osob)

Pro výpočet je použita podpora v nezaměstnanosti ve výši 0,15násobku průměrné mzdy za 1. až 3. čtvrtletí roku 2021, která dosahuje 5 558 Kč.

Podpora v nezaměstnanosti bude v průměru poskytována po podpůrčí dobu 7 měsíců.

Při výplatě podpory v nezaměstnanosti pro 7 tis. osob s měsíční výší 5 558 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů 38 906 000 Kč (odhad nákladů na 1 měsíc). Za dobu 7 měsíců budou finanční prostředky dosahovat kvalifikovaným odhadem **celkem 272 342 000 Kč.**

Varianta II:

Počet osob 17 500 (3,5 % z 500 tis. osob)

Pro výpočet je použita podpora v nezaměstnanosti ve výši 0,15násobku průměrné mzdy za 1. až 3. čtvrtletí roku 2021, která dosahuje 5 558 Kč.

Podpora v nezaměstnanosti bude v průměru poskytována po podpůrčí dobu 7 měsíců.

Při výplatě podpory v nezaměstnanosti pro 17 500 osob s měsíční výší 5 558 Kč činí kvalifikovaný odhad finančních prostředků 97 265 000 Kč (odhad nákladů na 1 měsíc). Kvalifikovaný odhad nákladů na dobu 7 měsíců činí **celkem 680 855 000 Kč.**

Varianta III:

Počet osob 35 000 (3,5 % z 1 mil. osob)

Pro výpočet je použita podpora v nezaměstnanosti ve výši 0,15násobku průměrné mzdy za 1. až 3. čtvrtletí roku 2021, která dosahuje 5 558 Kč.

Podpora v nezaměstnanosti bude v průměru poskytována po podpůrčí dobu 7 měsíců.

Při výplatě podpory v nezaměstnanosti pro 35 000 osob s měsíční výší 5 558 Kč činí kvalifikovaný odhad finančních prostředků 194 530 000 Kč (odhad nákladů na 1 měsíc). Kvalifikovaný odhad nákladů na dobu 7 měsíců činí **celkem 1 361 710 000 Kč.**

Kvalifikovaný odhad nákladů představuje ve všech variantách maximální částku, která by byla vynaložena za předpokladu, že cílová skupina osob starších 18 let vstoupí do evidence uchazečů o zaměstnání a tito všichni splní podmínky pro přiznání podpory v nezaměstnanosti, která jim bude vyplácena v průměru po dobu 7 měsíců.

Aktivní politika zaměstnanosti včetně podpory při rekvalifikaci

Pokud jde o oblast aktivní politiky zaměstnanosti, mohou být uvedené osoby jako uchazeči o zaměstnání za účelem uplatnění na trhu práce podpořeny některým z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, a to buď přímo jako například zabezpečením rekvalifikace, poskytnutím příspěvku na společensky účelné pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti, v návaznosti na to překlenovacího příspěvku nebo prostřednictvím zaměstnavatele, kterému může být na základě příslušné dohody uzavřené s Úřadem práce České republiky poskytnut příspěvek, a to v souvislosti se zaměstnáním této osoby jako uchazeče o zaměstnání. Může se jednat zejména o příspěvek na VPP, SÚMP.

Vzhledem k tomu, že na poskytnutí příspěvků v rámci jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti není právní nárok, jejich konkrétní výše a rozsah poskytování jsou dány, mimo jiné, výší rozpočtu přiděleného v daném roce na tento účel. Z uvedeného vyplývá, že poskytnutí těchto příspěvků se bude řídit stejnými pravidly jako u všech ostatních uchazečů o zaměstnání. Pouze v případě uzavření k dohody o rekvalifikaci, kterou bude zabezpečovat Úřad práce České republiky, vznikne uchazeči o zaměstnání nárok na podporu při rekvalifikaci po celou dobu rekvalifikace. Při vyčíslování kvalifikovaných nákladů na podporu v nezaměstnanosti je zohledněna i účast těchto osob v zabezpečování rekvalifikaci, jelikož v případě zabezpečované rekvalifikace se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje a poskytuje se podpora při rekvalifikaci.

Zájemci o zaměstnání může být, kromě samotného zprostředkování zaměstnání, poskytnuto ze strany Úřadu práce České republiky poradenství a zabezpečena rekvalifikace; v případě zájemců o zaměstnání však bez nároku na podporu při rekvalifikaci.

Náklady na rekvalifikaci:

- Průměrné náklady na jeden rekvalifikační kurz vč. dalších nákladů spojených s rekvalifikací (ubytování, jízdné) na jednu osobu v roce 2021 činily **15 000 Kč**.

Varianta I:

Počet osob 7 tis. (3,5 % z 200 tis. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 7000 osob v průměrné výši 15 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **105 000 000 Kč**.

Varianta II:

Počet osob 17 500 (3,5 % z 500 tis. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 17 500 osob v průměrné výši 15 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **262 500 000 Kč**.

Varianta III:

Počet osob 35 000 (3,5 % z 1 mil. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 35 000 osob v průměrné výši 15 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **525 000 000 Kč**.

S ohledem na rostoucí ceny energií a pohonných hmot, které se mohou promítnout do ceny rekvalifikačního kurzu a dalších nákladů spojených s rekvalifikací (ubytování, jízdné), předkládáme návrh alternativního výpočtu kvalifikovaného odhadu nákladů s navýšenou částkou o 3 000 Kč, tj. 18 000 Kč na jednu osobu za rekvalifikaci vč. dalších nákladů s ní spojených.

- Průměrné náklady na jeden rekvalifikační kurz vč. dalších nákladů spojených s rekvalifikací (ubytování, jízdné) na jednu osobu činí **18 000 Kč**.

Varianta I:

Počet osob 7 tis. (3,5 % z 200 tis. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 7000 osob v průměrné výši 18 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **126 000 000 Kč.**

Varianta II:

Počet osob 17 500 (3,5 % z 500 tis. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 17 500 osob v průměrné výši 18 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **315 000 000 Kč.**

Varianta III:

Počet osob 35 000 (3,5 % z 1 mil. osob)

Při poskytnutí rekvalifikace 35 000 osob v průměrné výši 18 000 Kč činí kvalifikovaný odhad nákladů **630 000 000 Kč.**

Při hodnocení hospodářských a finančních dopadů v souvislosti s nastalou situací lze počítat i s určitými **příjmy.**

Hrubý odhad ročních maximálních příjmů do systémů sociálního a zdravotního pojištění činí ve variantě I (tj. 193 000 nově se zapojujících cizích státních příslušníků z Ukrajiny do trhu práce) **32 421 924 864 Kč**, ve variantě II (tj. 482 500 nově se zapojujících cizích státních příslušníků z Ukrajiny do trhu práce) **81 054 812 160 Kč**, a ve variantě III (tj. 965 000 nově se zapojujících cizích státních příslušníků z Ukrajiny do trhu práce) **162 109 624 320 Kč.** Odhad nezahrnuje příjmy z daní.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovanou úpravou bude možné odstranit v krizové situaci bariéry, které by bránily přijmout do dětské skupiny dítě, jehož rodič nemůže doložit všechny dokumenty, které jsou za běžné situace požadovány, a poskytnout státní příspěvek na provoz dětské skupiny také na místo obsazené dítětem rodiče, který bude v rámci obtížné životní situace potřebovat zajištění péče o dítě i z jiného důvodu než z důvodu účasti na trhu práce.

Nebude se v tomto případě jednat o náklady navíc, jde o stejné náklady, které by stát byl povinen uhradit v případě, že by místo v dětské skupině bylo obsazeno dítětem rodiče v běžné situaci. Mohlo by se však jednat o kapacitní místa v dětských skupinách, která by jinak zůstala neobsazena a ze státního rozpočtu by poskytovateli příspěvek vztahující se k obsazení těchto volných kapacitních míst vyplácen nebyl.

Za kapacitní místo obsazené dítětem ve věku od 6 měsíců do 31. srpna po dosažení tří let věku náleží normativ v denní výši 495,18 Kč, bude-li žádáno i o příspěvek na stravování v denní výši 23,45 Kč, jedná se o náklad na jedno dítě a den 518,60 Kč.

Za kapacitní místo obsazené dítětem ve věku od 1. září do zahájení povinné školní docházky náleží normativ v denní výši 291,28 Kč, bude-li žádáno i o příspěvek na stravování ve denní výši 13,80 Kč, jedná se o náklad na jedno dítě a den 308,08 Kč.

Celkový odhad finančních dopadů souvisejících s navrhovanou právní úpravou nelze přesně konkretizovat, výše bude záviset na potřebě umístění dítěte do dětské skupiny, věku dětí, které by rodiče potřebovali umístit dítě do dětské skupiny, možnosti poskytovatelů poskytnout volnou kapacitu a službu s ohledem na standardy kvality. Počty umístěných dětí se nemohou

navyšovat podle počtu uprchlíků, budou závislé zejména na volné kapacitě v dětských skupinách, která je omezená. Současně lze předpokládat, že větší část dětí, zejména starších tří let, využije mateřské školy.

V případě, že by šlo maximálně o 2 000 dětí umístěných v dětské skupině po dobu 1 roku při vyšším normativu, jednalo by se o částku cca 160 mil. Kč. Jedná se tedy o částku v řádech maximálně nižších stovek milionů korun.

V případě, že by šlo maximálně o 5 000 dětí umístěných v dětské skupině po dobu 1 roku při vyšším normativu, jednalo by se o částku cca 400 mil. Kč. Jedná se tedy o částku v řádech maximálně nižších stovek milionů korun.

V případě, že by šlo maximálně o 10 000 dětí umístěných v dětské skupině po dobu 1 roku při vyšším normativu, jednalo by se o částku cca 800 mil. Kč. Jedná se tedy o částku v řádech maximálně nižších stovek milionů korun.

Umožněním zaměstnání ukrajinských žen v dětské skupině vzniknou státnímu rozpočtu příjmy z daní, sociálního a zdravotního pojištění.

U navrhované právní úpravy se nepředpokládají negativní sociální dopady ani finanční nároky na podnikatelské subjekty, popř. dopady na životní prostředí České republiky.

Sociální služby

Za stávající situace, kdy nelze vůbec předem odhadnout celkový počet uprchlíků z Ukrajiny a s ohledem na skutečnost, že jednotlivé druhy sociálních služeb mají výrazné rozdíly v nákladovosti, nelze vyhodnotit finanční dopady navrhované právní úpravy.

Sociální zabezpečení

Celkový odhad finančních dopadů souvisejících s navrhovanou právní úpravou lze jen obtížně konkretizovat, neboť je odvislý od velikosti migrační vlny a délky trvání konfliktu. Půjde však o miliardy Kč.

Poskytne-li se humanitární dávka 200 000 osob, znamená to výdaj 1 mld. Kč měsíčně.

Současně je třeba počítat s administrativními náklady (zavedení evidenčního systému, administrace pomoci apod.).

Zavedení humanitární dávky nepředpokládá negativní sociální dopady (včetně zranitelných skupin osob) ani finanční nároky na podnikatelské subjekty, popř. dopady na životní prostředí České republiky.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Trh práce

Z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů nebyly identifikovány žádné negativní dopady.

Navrhovaná právní úprava v oblasti zaměstnanosti nemění existující zpracování osobních údajů a ani nezakládá žádné nové způsoby jejich zpracování. Vůči fyzickým osobám, na které se tento zákon bude vztahovat, bude uplatňována stejné principy a míra ochrany soukromí a osobních údajů jako je tomu ve vztahu u všech ostatních osob, na něž se vztahuje zákon o zaměstnanosti.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Sociální služby

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Sociální zabezpečení

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

Trh práce

Navrhovaná právní úprava tím, že umožňuje definované skupině osob v předem definované situaci a s příslušným pobytovým statusem volný přístup na trh práce, zcela eliminuje administrativní zatížení správních orgánů i fyzických osob spojené s vydáváním povolení k zaměstnání a tím i korupční rizika.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Navrhovaná právní úprava není spojena s výraznými korupčními riziky.

Sociální služby

Navrhovaná právní úprava není spojena s výraznými korupčními riziky.

Sociální zabezpečení

Navrhovaná právní úprava není spojena s výraznými korupčními riziky.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

U navrhované právní úpravy se nepředpokládá významný negativní vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

Ačkoli obecně lze konstatovat, že výrazné navýšení počtu cizinců na území České republiky může být spojeno s jistými dopady v oblasti vnitřní bezpečnosti, vychází se ze skutečnosti, že

osoby, kterým jsou přiznávána navrhovanou právní úpravou zvláštní práva a povinnosti, jsou držiteli příslušných pobytových oprávnění, udělených kompetentními státními orgány.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se Zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy

S ohledem na časovou tíseň, v níž byla navrhovaná právní úprava připravována, nebylo možné odpovědně zhodnotit její soulad s jednotlivými zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy. Svou roli hraje i skutečnost, že se jedná se o dočasnou a svým charakterem zcela výjimečnou úpravu.

Nicméně lze předpokládat, že většina Zásad pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy by neměla být navrhovanou právní úpravou vůbec dotčena.

Ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby (princip GDPR)

Trh práce

Ochrana osobních údajů v oblasti zaměstnanosti bude v rámci navrhované právní úpravy u jejích adresátů stejná jako u ostatních osob. Podle recitálu 14 preambule nařízení GDPR by se poskytovaná ochrana měla týkat zpracování osobních údajů fyzických osob bez ohledu na jejich státní příslušnost nebo bydliště.

Péče o dítě v dětské skupině a ochrana dětí

Soulad navrhované právní úpravy s dotčenou zásadou je řešen v části „Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů“. Jak je již tam uvedeno, s přijetím návrhu nejsou spojena opatření, ve kterých by bylo možné spatřovat dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad

S ohledem na časovou tíseň vláda udělila výjimku z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad.

Způsob projednání návrhu zákona

Současně s předložením navrhované právní úpravy se předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky žádá o vyhlášení stavu legislativní nouze a o projednání navrhované právní úpravy ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

Důvody pro tento výjimečný postup jsou spatřovány zejména v zásadním ohrožení základních práv a svobod občanů a ve značných hospodářských škodách, které státu bez rychlého přijetí návrhu zákona státu hrozí.

Česká republika čelí nebývalé migrační vlně, na kterou nejsou její systémy (azylový a migrační systém, sociální systém, resp. systém pomoci v hmotné nouzi) při dodržení stávající právní úpravy dimenzovány.

Z pohledu Ministerstva práce a sociálních věcí je stěžejní zvládnutí enormního přílivu uprchlíků zejména z pohledu jejich nezbytného sociálního zabezpečení. Podle čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý, kdo je v hmotné nouzi, právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Ačkoli právní předpisy v gesci MPSV obsahují adekvátní mechanismy k zajištění tohoto základního lidského práva, stávající systém, který je k tomuto nastaven, není při svých kapacitách schopen migrační vlnu takového rozsahu zvládnout.

Osoby prchající před válečným konfliktem jsou často osobami bez prostředků nebo jen s prostředky minimálními či velmi omezenými. Je nezbytné jim zajistit základní potřeby, tj. ubytování a stravu. Zásadní roli hraje i skutečnost, že osoby, které prchají před konfliktem na Ukrajině, jsou převážně ženy, děti a starší osoby; jedná se tedy o osoby poměrně zranitelné, vyžadující obecně vyšší míru ochrany, jejichž možnosti překonat nepříznivou situaci vlastními silami jsou (minimálně po určitý čas) značně omezené.

Pokud by nebyla navrhovaná právní úprava přijata co nejdříve, hrozí, že se s ohledem na stávající kapacity státních orgánů těmto osobám nedostane včas potřebná pomoc k překlenutí prvního období jejich pobytu mimo území jejich dosavadního pobytu. Byla by rovněž ohrožena funkčnost a stabilita stávajícího sociálního systému, který by nebyl schopen reagovat na tak velké zatížení, mohlo by dojít k zásadnímu ohrožení administrace i stávajících dávek či dokonce ke kolapsu celého systému.

Vzhledem k rizikům spojeným s trhem práce a zastřeným zprostředkováváním nově příchozích z Ukrajiny hrozí zvýšené nebezpečí jejich zneužívání a pracovního vykořisťování. Z tohoto důvodu je nutné co nejdříve zpřístupnit držitelům dočasné ochrany služby Úřadu práce, a to především zprostředkování zaměstnání, poradenství a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Pokud jde o hospodářské škody, na jejichž odvrácení tento návrh směřuje, byly by zejména důsledkem kolapsu stávajícího systému sociálního zabezpečení. K eliminaci, resp. snížení hospodářských škod, mají přispět i další opatření předloženým zákonem navrhovaná, zejména usnadnění co nejrychlejšího začlenění uprchlíků na trh práce a s tím spojené možnosti péče o děti nejnižšího věku. Podpora umístění dětí uprchlíků do zařízení péče o děti je stěžejní pro jejich zařazení na trh práce, jelikož děti v této věkové struktuře nelze nechat bez zajištění odpovídající péče. Zároveň je dané opatření vhodné vzhledem k flexibilitě službě péče o dítě v dětské skupině, tj. možnostem jejího rychlého zřízení či rozšíření kapacit, což je zvláště žádoucí vzhledem k současným kapacitám mateřských škol.

Návrh tak splňuje podmínky stanovené jednacím řádem Poslanecké sněmovny pro vyhlášení stavu legislativní nouze a jeho projednání v tomto rámci.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K části první (Úvodní ustanovení)

K § 1 (Předmět úpravy)

Úvodní ustanovení upravuje předmět zákona s tím, že je jednoznačně stanovena jeho návaznost na ozbrojený konflikt, který byl dne 24. února 2022 vyvolán na Ukrajině invazí vojsk Ruské federace.

Hned v úvodním ustanovení je rovněž vymezena osobní působnost návrhu zákona, tj. na koho se mají zvláštní opatření v oblasti zaměstnanosti a v oblasti sociálního zabezpečení vztahovat, a to odkazem na zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Kromě cizinců, kterým byla v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny udělena dočasná ochrana podle rozhodnutí Rady (EU) o vyhlášení dočasné ochrany (ať už podle zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace nebo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona), se jedná o cizince, kterým bylo uděleno speciální vízum za účelem strpení (dále jen „cizinec s dočasnou ochranou“).

K části druhé (Pravidla v oblasti zaměstnanosti)

K § 2

Cizincům s dočasnou ochranou se navrhovanou právní úpravou přiznávají stejná práva a povinnosti pro účely zákona o zaměstnanosti, jakými disponují cizinci s povoleným trvalým pobytem podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Jedná se především o tzv. volný vstup na trh práce podle § 98 zákona o zaměstnanosti, na jehož základě může být cizinec přijat do zaměstnání a zaměstnáván, aniž by mu byla vydána zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance, modrá karta nebo povolení k zaměstnání. Držitelé speciálního víza tak budou moci za účelem zajištění vlastní obživy vstupovat do základních pracovněprávních vztahů bez nutnosti žádat o příslušné veřejnoprávní povolení.

Na základě výše uvedené fikce se zároveň budou moci tyto osoby stát zájemci o zaměstnání, ale také uchazeči o zaměstnání, čímž mohou být v případě potřeby podpořeni i v rámci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, jakými jsou např. rekvalifikace, některé z příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti a také poradenství. Tato úprava umožní Úřadu práce České republiky aktivně napomáhat začleňování těchto osob na tuzemský trh práce.

Vytvoření tohoto právního základu je zcela žádoucí, protože umožní, aby se tito cizinci v co nejkratší době stali ekonomicky činnými. Rychlé zapojení těchto osob do pracovního procesu zcela nepochybně napomůže překlenout jejich situaci a stav, ve kterém se budou nacházet po vstupu na území České republiky.

Volný přístup cizinců s dočasnou ochranou na trh práce, stejně jako možnost vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, návrh zákona neřeší, neboť plyne pro tyto osoby již z ustanovení § 32 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Tento zákon totiž držitelům dočasné ochrany přiznává v oblasti zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti právní postavení držitele trvalého pobytu podle zákona o pobytu cizinců na území České

republiky. Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace zároveň rozšiřuje režim zákona o dočasné ochraně (tj. včetně § 32) i na cizince, kterým bylo Ministerstvem vnitra uděleno speciální vízum za účelem strpění.

Navrhovaná právní úprava tedy ve vztahu k ustanovení § 32 zákona o dočasné ochraně cizinců pouze zpřesňuje, že na držitele dočasné ochrany se aplikuje i zákon o zaměstnanosti, a to ve stejném rozsahu jako na cizince s povoleným trvalým pobytem podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

K části třetí (Zvláštní pravidla v oblasti práva sociálního zabezpečení)

K § 3

Stanoví se výjimka pro poskytovatele služby péče o dítě v dětské skupině, který je zaměstnavatelem, a to v tom smyslu, že může poskytovat i péči rodiči dítěte, který není jeho zaměstnancem, a to pokud je toto dítě cizincem s dočasnou ochranou.

Navrhuje se umožnit vznik nároku na příspěvek na provoz dětské skupiny ze státního rozpočtu (jedná se o děti ve věku od šesti měsíců do zahájení povinné školní docházky) v situaci, kdy není splněna podmínka podle § 20a odst. 2 zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině spočívající v obsazení kapacitního místa dítětem, jehož rodič, který uzavírá smlouvu o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, je zaměstnán, studuje v denní formě studia, je evidován jako uchazeč o zaměstnání nebo je osobou samostatně výdělečně činnou, která má povinnost platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. A místo je obsazeno dítětem s dočasnou ochranou.

Podle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, ve znění pozdějších předpisů, může být pro účely nároku na příspěvek ze státního rozpočtu kapacitní místo v dětské skupině obsazeno dítětem, jehož rodič prokáže vazbu na trh práce (pracovní poměr, OSVČ, evidence na ÚP, studium v denní formě). Bez požadavku na příspěvek může být dítě přijato i bez prokázání vazby rodiče na trh práce. V uvedené situaci je vhodné zavést výjimku. Rodiče si tak ve složité situaci budou moci zařídit potřebné záležitosti ohledně pobytu apod., pro děti může být pobyt v dětské skupině mezi vrstevníky vítaným rozptýlením.

Umožňuje se, aby byla péče v dětské skupině umožněna i dítěti s dočasnou ochranou, o které pečuje osoba, které bylo toto dítě jeho rodičem svěřeno do péče, a dané se prokazuje buď písemným dokladem podepsaným rodičem dítěte, případně písemným čestným prohlášením. Dané reaguje na současnou situaci, kdy se v ČR ocitají zejména ženy doprovázené dětmi. Avšak dané ženy nejsou ve velkém množství případů jejich biologickými rodiči, ale jedná se o prarodiče, tety, osoby blízké, které pečují o děti svých blízkých, kteří museli zůstat na území Ukrajiny. I v těchto případech je vysoce žádoucí zajistit péči o děti, aby se dané osoby mohli začlenit na trh práce a zajistit tak finanční situaci svou i dětí.

Poskytovatelům služby péče o dítě v dětské skupině se umožňuje přijmout cizince s dočasnou ochranou jako osobu, která za zákonem stanovených podmínek může vykonávat činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě podle § 2, avšak za podmínky, že je zletilou a svéprávnou osobou, že má pedagogické, sociální nebo zdravotní vzdělání anebo má střední vzdělání s maturitní zkouškou, získal-li praxi v oblasti péče o dítě ve věku od 6 měsíců do zahájení

povinné školní docházky v délce minimálně 5 let. Zároveň platí, že tato osoba vykonává péči o děti jen v přítomnosti pečující osoby dle zákona o dětské skupině. Dané opatření cílí jak na podporu integrace osob z Ukrajiny na trh práce, tak zejména na podporu péče o děti z Ukrajiny v dětské skupině, které mohou mít ze začátků jazykovou bariéru, a proto je více jak vhodné umožnit poskytovatelům zaměstnat jako jejich podporu osoby z Ukrajiny s dočasnou ochranou, které poskytnou adekvátní jazykovou podporu. Zároveň je nutné s přihlédnutím k aktuální situaci na Ukrajině a obtížím při získávání vybraných dokumentů umožnit, aby vzdělání, dosaženou praxi a bezúhonnost cizinec s dočasnou ochranou mohl doložit čestným prohlášením.

K § 4

Na základě čl. 18 dvoustranné smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech (č. 123/2002 Sb. m. s.) platí, že veřejné listiny, které vydal nebo ověřil příslušný orgán jedné smluvní strany a které jsou opatřeny podpisem odpovědné osoby a otiskem úředního razítka, se použijí na území druhé smluvní strany bez dalšího ověření. Totéž platí i pro ověření podpisu občana, pro opisy a překlady listin, které ověřil příslušný orgán. Veřejné listiny přitom mají stejnou důkazní moc na územích obou smluvních stran. S uznáváním a používáním veřejných listin vydaných příslušnými orgány Ukrajiny by tedy na území ČR neměly vznikat problémy. Je však třeba pamatovat na situaci, kdy dotčený občan Ukrajiny nebude schopen k prokázání tvrzených skutečností předložit veřejnou listinu, a to v důsledku nastalé válečné situace na území Ukrajiny. V těchto situacích by mělo být připuštěno nahrazení veřejné listiny čestným prohlášením osoby, která má povinnost tuto listinu předložit při přijímání nezbytných opatření na ochranu dětí s dočasnou ochranou ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

K § 5

Odst. 1

Osobám opouštějícím Ukrajinu z důvodu válečného konfliktu, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, kterou předpokládá zákon o sociálních službách, bude po podání žádosti sociální služba poskytnuta.

Odst. 2

S ohledem na probíhající ozbrojený konflikt na Ukrajině se očekává faktický příchod přibližně několik stovek tisíc obyvatel Ukrajiny, zejména žen a dětí. Lze předpokládat, že většina z nich nebude schopna doložit svou bezúhonnost a také dosaženou kvalifikaci, což je překážkou pro nostrifikaci dokladu o vzdělání a vydání zaměstnanecké karty. V souvislosti s těmito předpoklady je naprosto nezbytné zvýšení kapacity sociálních služeb (např. nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, domovy pro seniory a zdravotně postižené), které se již nyní potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly. Proto je vhodné využít kapacit příchozích uprchlíků a nabídnout jim tím i možnost pracovního uplatnění v této oblasti. Zvláště vhodné to bude pro ty, kteří v této oblasti pracovali již na Ukrajině. Budou tak zachovány jejich pracovní návyky a zapojení do pracovního procesu jim pomůže lépe překonat prožitě. Zároveň se tím sníží tlak na sociální pracovníky v sociálních službách, kteří se budou moci efektivněji zapojit do sociální práce koordinované sociálními pracovníky krajských a obecních úřadů.

Podle navrhovaného ustanovení budou moci uchazeči o všechny pozice pracovníka v sociálních službách podle ustanovení § 116 odst. 1 zákona o sociálních službách doložit bezúhonnost čestným prohlášením. Oproti tomu bude možné doložit dosažené vzdělání čestným prohlášením

pouze v případě pracovních míst pracovníků v sociálních službách podle § 116 odst. 1 písm. a), c) a d) zákona o sociálních službách.

K § 6 a 7 (Humanitární dávka)

Nahrazuje se § 31 zákona č. 221/2003 Sb. o dočasné ochraně, podle kterého lze cizinci s dočasnou ochranou po posouzení jeho osobních a majetkových poměrů, popřípadě osobních a majetkových poměrů jeho rodinných příslušníků, poskytnout finanční příspěvek až do výše 1,6 – 1,3násobku životního minima podle počtu společně posuzovaných osob. Zachovává se princip ustanovení, které transponuje čl. 13 bod 1 a 2 směrnice Rady Evropy 2001/55/ES.

Konstruuje se tak speciální a časově omezená finanční pomoc (na dobu 6 měsíců) osobám postiženým válečným konfliktem na Ukrajině.

Humanitární dávka je určena osobám, které opustily území Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu, které se nacházejí na území ČR, a které na něm získaly pobyt po 24. únoru 2022. Jde o osoby, které mohou mít různé pobytové statusy.

Jde o prvotní pomoc poskytovanou maximálně zjednodušeným způsobem bez užití správního řízení a dalších formalit, která je přizpůsobena různým situacím (příchodům do ČR). Způsob a výše pomoci reaguje na nastalou situaci.

Navrhuje se, aby „první“ dávka ve výši pěti tisíc korun byla poskytnuta automaticky, v návaznosti na vydání povolení k pobytu. Pokud bude situace osoby zejména z hlediska příjmů a majetku i nadále neuspokojivá, že jí neumožňuje zajištění základních životních potřeb (za sociální poměry lze považovat i poměry jejích rodinných příslušníků), lze dávkovou pomoc poskytnout opakovaně po dobu dalších 5 měsíců (celkem 6 měsíců) s tím, že se maximálně zjednodušuje prokazování – tj. všemi dostupnými doklady nebo formou čestného prohlášení (stejně § 31 zákona o dočasné ochraně).

Pomoc podle tohoto zákona se omezuje tak, že osoba může získat nejvýše šest dávek, resp. první dávku za kalendářní měsíc, v němž byla cizinci udělena dočasná ochrana, a dále na základě posouzení sociálních a majetkových poměrů lze přiznat další dávky po dobu pěti kalendářních měsíců bezprostředně následujících po kalendářním měsíci, v němž byla cizinci udělena dočasná ochrana. Dávka je pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi započítávána jako opakující se příjem. S ohledem na Evropskou sociální chartu, ve spojení s § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, se má za to, že cizinci s udělením povolení k pobytu podle toho zákona, mohou převážně po nějaké době pobytu v ČR získat nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi v případě, že splní podmínku bydliště. Tím je naplněn požadavek čl. 13 (1) Evropské sociální charty, jinak (do té doby) se postupuje dle požadavku čl. 13 (4) a je přiznávána pomoc podle tohoto zákona. Vychází se tedy z toho, že po skončení této formy pomoci bude v případě potřeby osobám umožněn vstup do systému pomoci v hmotné nouzi a osoby mohou být podle jejich individuální situace zajištěny příspěvkem na živobytí, případně doplatkem na bydlení a mimořádnou okamžitou pomocí.

Při poskytování této pomoci se nepřihlíží k tomu, zda již byla před účinností tohoto zákona poskytnuta mimořádná okamžitá pomoc podle zákona o pomoci v hmotné nouzi.

K části čtvrté (Účinnost)

K § 8

Účinnost navrhované právní úpravy se stanoví dnem vyhlášení zákona, což je plně v souladu s ustanovením § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění zákona č. 277/2019 Sb. Naléhavý obecný zájem je spatřován v potřebě přijmout co nejrychleji potřebná zákonná opatření, která umožní co nejefektivněji zvládnout migrační vlnu způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině.

Platnost právní úpravy se časově omezuje, a to výslovně do 31. března 2023.

V Praze dne 9. března 2022

Předseda vlády:
prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v. r.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí:
Ing. Marian Jurečka, v. r.